

Особливості проведення обшуку під час розслідування умисного випуску на ринок України небезпечної продукції

Сарат А.О., курсант 307 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук, доцент **Шевчук О.Ю.**

Ефективність розслідування умисного випуску на ринок України небезпечної продукції, значною мірою зумовлена своєчасністю та грамотним проведенням обшуку.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 234 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб.

Проведення обшуку можливо тільки на підставі ухвали слідчого судді, як того вимагає ч. 2 ст. 234 КПК України. Ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з підстав, зазначених у клопотанні прокурора, слідчого, надає право проникнути до житла чи іншого володіння особи лише один раз.

На практиці є випадки, коли проникнення до житла або іншого володіння на підставі однієї ухвали відбувається декілька разів. Наприклад, коли проводиться обшук у великому приміщенні та його проведення може тривати декілька діб. У такому випадку особа, яка проводить обшук здійснює заходи щодо опечатування приміщення та передачі його під охорону правоохоронним органам. Зазначену дію мотивують тим, що проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час не допускається. Разом з тим відповідно до ч. 4 ст. 223 КПК України слідчі дії можуть проводитися у нічний час, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного. Отже, зазначена норма встановлює, що проведення обшуку можливо провести у нічний час за наявності вказаних підстав. З цього слідує, якщо особа, яка проводить обшук, покинула місце його проведення, то для подальшого продовження зазначеної слідчої дії, вона повинна звернутися до слідчого судді з відповідним клопотанням на отримання дозволу про проведення такого обшуку.

У свою чергу, завданням обшуку під час розслідування умисного випуску на ринок України небезпечної продукції, є: відшукування і вилучення знарядь правопорушення, речей і цінностей, здобутих злочинним шляхом, а також предметів і документів, що можуть мати значення для кримінального провадження (небезпечної продукції, підроблених документів тощо); виявлення майна, на яке може бути накладено арешт для забезпечення відшкодування (компенсація) шкоди у кримінальному провадженні.

Залежно від об'єктів обшуку (тобто від того, щодо чого (кого) здійснюється обстеження) під час розслідування умисного випуску на ринок України небезпечної продукції проводиться обшук приміщень, місцевості, транспортних засобів, особи.

За характером об'єктів пошуку (тобто того, що необхідно знайти, виявити) проводиться обшук, спрямований на виявлення людей, знарядь і засобів вчинення злочину, предметів злочину, слідів, документів та інших об'єктів.

Обшук передбачає виявлення:

- фальсифікованих ярликів цін; ярликів преїскурантів, цінників, що приховуються від споживача; тарифів, чорнових записів, накладних, охоронних розписок, документів про одержання товару, записів, що свідчать про злочинну діяльність особи, документів, що свідчать про наявність товарів, сировини, дійсну відсутність майстрів, книг скарг і пропозицій, рахунків, фактур та інших документів, що мають значення для справи, а також забракованих примірників підроблених документів (зім'яті, розірвані, у кошику для непотрібних паперів);

- підготовленої сировини для вчинення порушення прав споживачів, необхідних для цього предметів, документів, що можуть знаходитися в спеціально відведеному для цього приміщенні (наприклад, можуть бути виявлені сургуч, коркові пробки, віскозні і металеві ковпачки для закупорки пляшок, етикетки, прилади для підігрівання сургучу, фіктивні печатки заводів, технічні засоби для виготовлення підроблених документів тощо);

- фальсифікованої, небезпечної продукції, надлишків продукції, тканин, скла, іншої продукції, коштів, одержаних внаслідок порушення прав споживачів;

- одягу підозрюваного, на якому виявлені ознаки слідів злочину;
- комп'ютерів, комплектуючих, електронних документів, що мають значення для справи тощо.

Також, може бути проведено обшук транспортного засобу, оскільки в багатьох випадках місцем вчинення правопорушень, пов'язаних із випуском на ринок України небезпечної продукції, є транспортний засіб (наприклад, при виїзній торгівлі – транспортний засіб, з якого здійснюється продаж товарів; транспортні засоби, якими здійснюється перевезення (транспортування товарів тощо)).

Разом з тим об'єктами, що можуть мати доказове значення і виявлені обшуком, є: прибутково-видаткові документи на продукти або товари, одержані працівником; документи з підробленими цінами (прейскуранти, цінники, ярлики тощо) та іншими фальсифікованими даними, що їх працівник ховає в момент перевірки або збирається знищити; різні чорнові записи, позначки про продажні ціни, кількість одержаних під звіт товарів, продуктів, прізвища осіб, яким продано або від яких одержано продукцію. Особливо ретельно слід шукати документи “чорної” бухгалтерії.

Резюмуючи викладене вище вважаємо, що ефективний результат розслідування умисного випуску на ринок України небезпечної продукції може бути досягнутий шляхом проведення групового пошуку, тобто проведення одночасно декількох обшуків по одному провадженню в різних осіб, у різних місцях. Необхідно також забезпечити єдине керівництво щодо часу початку обшуку на всіх об'єктах (чи то житло, службове приміщення, склад, цех, різні філії одного підприємства тощо). Для проведення групового обшуку створюється декілька слідчо-оперативних груп, обшук проводиться при налагодженій взаємодії слідчих і підрозділів Департаменту захисту економіки Національної поліції України.